

อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร Effects of Causal Factors on Prosocial Behavior of Private Vocational Students in Bangkok

สุวรรณ จูทะสมพากร*, สกล วรเจริญศรี, คมเพชร ฉัตรศุภกุล, เรืองเดช ศิริกิจ

Suwan Jutasompakorn, Skol Voracharoensri, Khompet Chatsupakul, Ruangdech Sirikit
สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

*ผู้นิพนธ์หลัก email : jusuwan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร 2) ตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร 3) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในปีการศึกษา 2559 จำนวน 902 คนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน มีค่าความเชื่อมั่นที่ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ลักษณะพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครประกอบด้วย การช่วยเหลือ การแบ่งปัน กิจกรรมการกุศล การให้ความร่วมมือ และการรักษาสภาพสถาน 2) ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในดัชนีกลุ่มสัมบูรณ์ พบว่าค่า Chi-square (χ^2) = 45.00, df = 34, p = .10, ค่า GFI = .99, ค่า AGFI = .98, ค่า RMSEA = .01, ค่า SRMR = .01 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ค่า CFI = 1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ความกลมกลืน พบว่า ค่า Chi-square (χ^2) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่นๆชี้ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 3) อิทธิพลทางตรงสูงสุดของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมาจากปัจจัยด้าน

คตินวมหมู่ มีค่าอิทธิพลทางตรงเป็นบวกเท่ากับ .29 รองลงมาเป็นปัจจัยด้านหลักการนิยม ปัจจัยด้านความเชื่อเพื่อ และปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน มีค่าอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .28, .22 และ .16 ตามลำดับจากค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ พบว่าทั้ง 4 ปัจจัยเชิงสาเหตุสามารถร่วมกันอธิบายผลของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้ร้อยละ 62 ($R^2 = .62$)

คำสำคัญ : พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

ABSTRACT

This research was to develop the causal model of prosocial behavior of the private vocational students in Bangkok with the following objectives : 1) To study the characteristics of prosocial behavior of the private vocational students in Bangkok. 2) To examine the validity of the model of prosocial behavior of the private vocational students in Bangkok, and 3) To study the effects of causal factors on prosocial behavior of the private vocational students in Bangkok. The total sample size of 902 private vocational students in academic year 2016 was selected by using the multi-stage sampling method. The research instrument to collect data was the inventory of the causal factors on prosocial behavior of private vocational students with .96 reliability. The statistics used for analyzing the data were means, percentages, standard deviations, Pearson correlation coefficients and the analysis of causal relationships by Structural Equation Modeling.

The research findings were 1) Prosocial behavior of the private vocational students in Bangkok comprised helping, sharing, charity, cooperation and norm observing 2) The validation of the causal model, considering from the statistically insignificant chi-square value and the absolute fit index with $\chi^2 = 45.00$, $df=34$, $p=.10$, $GFI=.99$, $AGFI=.98$, $RMSEA=.01$, $SRMR=.01$ and the comparative fit index with $CFI=1.00$, indicated that the model was fit to the empirical data. 3) The highest direct effect of the causal factors on prosocial behavior of the private vocational students was Collectivism with the value of .29. The next lower direct effects were Principlism, Altruism, and Egoism with the direct effect values of .28, .22 and .16 respectively. From the predicted coefficient, the research was found that all four causal factors could explain 62 percentage of prosocial behavior of the private vocational students ($R^2=.62$).

Keywords : Prosocial Behavior, Private Vocational Students.

บทนำ

พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม (Prosocial behavior) หมายถึงการแสดงออกที่บุคคลทำเพื่อประโยชน์ต่อสังคมโดยส่วนรวมหรือเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น (ราชบัณฑิตยสถาน. 2553: 231) ซึ่งมักเห็นได้ในรูปแบบของการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมกิจกรรมการกุศล การให้ความร่วมมือในด้านต่างๆ และการรักษากฎระเบียบของสังคม (Mussen; & Eisenberg. 1977: 3; Reykowski. 1982: 378) พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมเป็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรม (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2554: 402) เป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งของคุณธรรมจริยธรรมที่มีในเยาวชนโดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนอาชีวะ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2538: 41) ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของกรมอาชีวศึกษาที่มุ่งผลิตและพัฒนานักเรียนอาชีวะสำหรับภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ เพื่อพัฒนาประเทศโดยเน้นการให้ความรู้ ทักษะ คุณธรรมจริยธรรม และปลูกฝังนิสัยในการทำงาน (อาชีวศึกษา, กรม. กองแผนงาน: 2542) แต่สภาพความเป็นจริงในปัจจุบันกลับพบปัญหาต่างๆในนักเรียนอาชีวะ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาเรื่องพฤติกรรม เช่น การใช้ความรุนแรง การต่อต้านกฎระเบียบของสถาบัน การทะเลาะวิวาท ทำให้ภาพพจน์ของนักเรียนอาชีวะถูกมองว่ามีพฤติกรรมไม่เหมาะสม (ดวงนภา มกรานุรักษ์. 2554: 9) และที่ถูกกำหนดให้เป็นปัญหาระดับชาติของกลุ่มนักเรียนอาชีวะ คือปัญหาการทะเลาะวิวาทกันของนักเรียนอาชีวะต่างสถาบัน (สุภาพร อาจเดช. 2555: 1-16)ปัญหาดังกล่าวที่สะสม

และเพิ่มความรุนแรงมากขึ้นในกลุ่มนักเรียนอาชีวะ มีสาเหตุหนึ่งมาจากการที่นักเรียนอาชีวะขาดการส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมทั้งในด้านความรู้และแนวทางปฏิบัติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นและเร่งด่วนที่ต้องเสริมสร้างให้นักเรียนอาชีวะมีคุณธรรมจริยธรรมที่เด่นชัด ทำให้สังคมได้เห็นและเกิดการยอมรับและหนึ่งในคุณธรรมจริยธรรมที่ผู้วิจัยได้ศึกษา คือพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ที่มีปัจจัยเชิงสาเหตุมาจากด้านประโยชน์ส่วนตน (Egoism) ด้านความเอื้อเพื่อ (Altruism) ด้านคติรวมหมู่ (Collectivism) และ/หรือด้านหลักการนิยม (Principlism) (Mikulincer; & Shaver. 2010:20-28; citing Batson. 2008) ซึ่งหากสามารถเสริมสร้างปัจจัยเชิงสาเหตุดังกล่าวให้เกิดในตัวของนักเรียนอาชีวะ พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมก็จะเกิดขึ้นตามมา เช่น การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมทำกิจกรรมการกุศล การให้ความร่วมมือ และการรักษาที่สถานทางสังคม เป็นต้นอันจะสามารถตอบโจทย์แก้ปัญหาด้านพฤติกรรมและภาพลักษณ์ที่ใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวะให้กับสังคมได้อย่างยั่งยืน

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วยการศึกษาลักษณะพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน การตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน และการศึกษา

อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรม
 เชื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน
 การวิจัยนี้จะเกิดประโยชน์ในการพัฒนาและ
 เสริมสร้างให้นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมี
 พฤติกรรมเชื้อต่อสังคม มีค่านิยมของการ
 ช่วยเหลือสังคม สร้างภาพลักษณ์ใหม่ และเป็น
 บุคคลที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลดีให้เกิดกับ
 ความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมเชื้อ
 ต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนใน
 กรุงเทพมหานคร

2. เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของ
 โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุ ได้แก่ ปัจจัยด้าน
 ประโยชน์ส่วนตน ปัจจัยด้านความเชื่อเพื่อ
 ปัจจัยด้านคตินิยม และปัจจัยด้านหลักการ
 นิยม ที่มีต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักเรียน
 อาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

3. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้าน
 ประโยชน์ส่วนตน ปัจจัยด้านความเชื่อเพื่อ
 ปัจจัยด้านคตินิยม และปัจจัยด้านหลักการ
 นิยม ที่มีต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักเรียน
 อาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการวิจัย

1. ลักษณะพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของ
 นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร
 ประกอบด้วย การช่วยเหลือ การแบ่งปัน กิจกรรม
 การกุศล การให้ความร่วมมือ และการรักษา
 ทรัพย์สิน

2. โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุของปัจจัย
 ด้านประโยชน์ส่วนตนปัจจัยด้านความเชื่อเพื่อ
 ปัจจัยด้านคตินิยม และปัจจัยด้านหลักการ
 นิยม ที่มีต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมของนักเรียน
 อาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครมีความ
 กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. พฤติกรรมเชื้อต่อสังคมได้รับอิทธิพล
 ทางตรงจากตัวแปรปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้าน
 ประโยชน์ส่วนตน ปัจจัยด้านความเชื่อเพื่อ
 ปัจจัยด้านคตินิยม และปัจจัยด้านหลักการ
 นิยม

กรอบแนวคิดการวิจัย

เป็นการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มี
 อิทธิพลโดยตรงต่อพฤติกรรมเชื้อต่อสังคม
 ของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งเบทสัน
 (Mikulincer; & Shaver. 2010: 20-28; citing
 Batson. 2008) ได้สรุปรูปแบบของปัจจัย
 ที่มีอิทธิพลให้เกิดพฤติกรรมเชื้อต่อสังคมไว้ใน
 4 รูปแบบ ได้แก่ ปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน
 (Egoism) ปัจจัยด้านความเชื่อเพื่อ
 (Altruism) ปัจจัยด้านคตินิยม (Collectivism) และปัจจัย
 ด้านหลักการนิยม (Principlism) โดยที่ปัจจัย
 ดังกล่าวสามารถเกิดขึ้นได้อย่างใดอย่างหนึ่ง
 หรือเกิดขึ้นควบคู่กันไปหรือเกิดขึ้นพร้อมกัน
 ทั้ง 4 รูปแบบก็ได้ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม
ของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

การดำเนินการวิจัย

ประชากร เป็นนักเรียนอาชีวะในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-3 ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 81 แห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2559: ออนไลน์) จำนวน 55,763 คน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2559: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) โดยมีเขตพื้นที่ภูมิศาสตร์ของกรุงเทพมหานครเป็นกลุ่ม (Cluster) และมีสถานศึกษาและห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling unit) ใช้การกำหนดจำนวนสถานศึกษาตามสัดส่วนของกลุ่มเขต (Proportional allocation) และสุ่มแบบง่าย โดยวิธีการจับสลากแบบใส่คืนได้ทั้งหมด 30 ห้องเรียน นักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง 902 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ที่พัฒนาขึ้นจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากการสนทนากลุ่มระหว่างผู้เชี่ยวชาญ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในระดับผู้นำ และนักกิจกรรม แบบวัดนี้เป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของ Likert ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ มีการตรวจสอบความเชื่อมั่นโดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างและนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาค (Alpha Coefficient of Cronbach) ผล

การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัด พบว่าแบบวัดทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นในระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ .96 จากนั้นทำการวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อจากทั้งหมด 142 ข้อ คัดเหลือ 90 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .22 ถึง .72 เป็นแบบวัดฉบับจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูลเก็บข้อมูลวิจัยกับนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1-3 จากสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 10 แห่ง 30 ห้องเรียน ได้แบบวัดทั้งสิ้น 902 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยวิเคราะห์ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรสังเกตโดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรสังเกตทั้งหมด โดยแสดงความสัมพันธ์ในรูปแบบเมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พร้อมทั้งทดสอบนัยสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว จากนั้นใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตทั้งหมดเป็นข้อมูลนำเข้า และทำการประมาณค่าโดยวิธีโลคัลไลค์ฮูดสูงสุด (Maximum Likelihood)

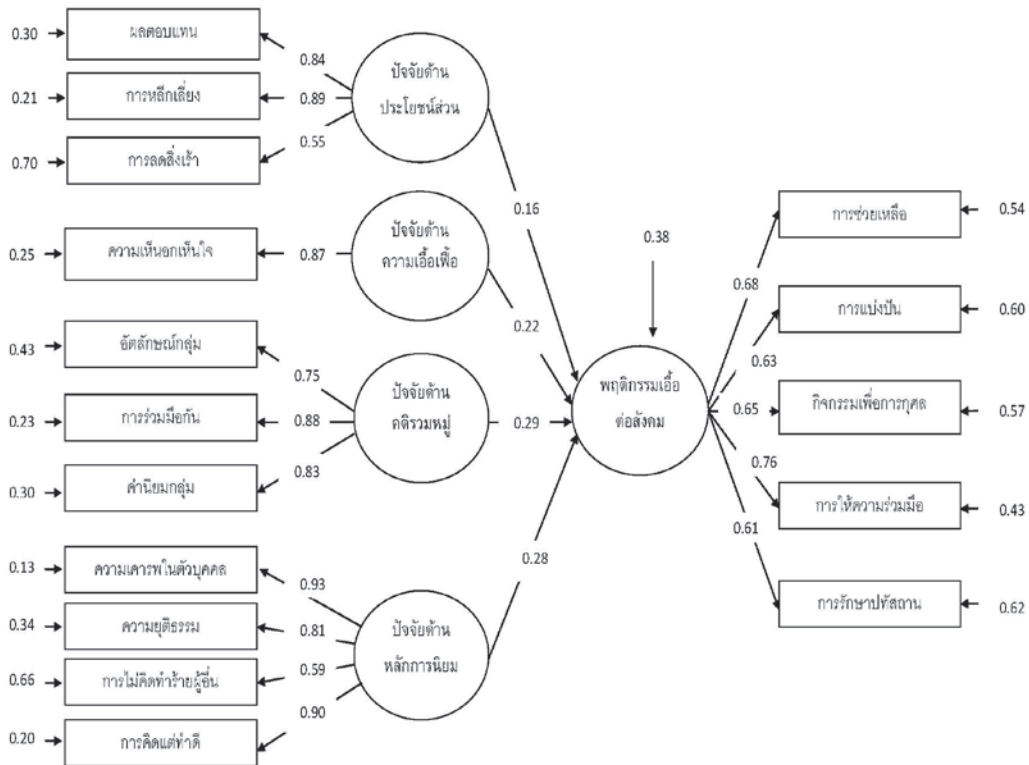
ผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าลักษณะพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

ประกอบด้วย การช่วยเหลือ การแบ่งปัน กิจกรรม การกุศล การให้ความร่วมมือ และการรักษา ปลอดภัย

2. จากการทดสอบโมเดลสมมติฐานเชิงสาเหตุที่สร้างขึ้น ปรากฏว่าโมเดลสมมติฐาน มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการ ตรวจสอบค่า Chi-square ไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติโดยค่า $\chi^2/df=45.00$ ($p=.10$), $df=34$ และค่าดัชนีอื่นๆเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

GFI=.99, AGFI=.98, CFI=1.00, RMSEA=.01, SRMR=.01 กล่าวคือเมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ ความกลมกลืนพบว่าค่า Chi-square (χ^2/df) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่นๆยังชี้ให้เห็น ว่าโมเดลตามสมมติฐานกลมกลืนกับข้อมูลเชิง ประจักษ์ ซึ่งหมายความว่าโมเดลที่สร้างขึ้น สามารถนำมาอธิบายพฤติกรรมเบื้องต้นได้ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 โมเดลสมมติฐานเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

3. ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์มาแสดงค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลระหว่างตัวแปรแฝง ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของโมเดลเชิงสาเหตุ

ตัวแปรเหตุ	ตัวแปรผล		
	พฤติกรรมเชื่อมต่อสังคม		
	DE	IE	TE
ปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน	.16**	-	.16**
ปัจจัยด้านความเอื้อเฟื้อ	.22**	-	.22**
ปัจจัยด้านคตินิยม	.29**	-	.29**
ปัจจัยด้านหลักการนิยม	.28**	-	.28**
R²		.62	

**p<.01

หมายเหตุ : DE = อิทธิพลทางตรง (Direct effects)

IE = อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effects)

TE = อิทธิพลรวม (Total effects)

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงที่ส่งผลต่อพฤติกรรมเชื่อมต่อสังคม พบว่าพฤติกรรมเชื่อมต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวกจากตัวแปรปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน ปัจจัยด้านความเอื้อเฟื้อ ปัจจัยด้านคตินิยม และปัจจัยด้านหลักการนิยม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .16, .22, .29, และ .28 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าปัจจัยทั้ง 4 ด้านเป็น

สาเหตุสำคัญของการมีพฤติกรรมเชื่อมต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเชื่อมต่อสังคมที่ละตัวแปร พบว่าพฤติกรรมเชื่อมต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้รับอิทธิพลทางตรงสูงที่สุดมีค่าเป็นบวกจากตัวแปรปัจจัยด้านคตินิยม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ .29 แสดงว่าปัจจัยด้านคตินิยมมีอิทธิพลสูงสุดต่อพฤติกรรมเชื่อมต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเมื่อเทียบกับปัจจัยด้านอื่นๆ โดยตัวบ่งชี้ที่สำคัญอันดับแรกคือ อัตลักษณ์กลุ่ม ความร่วมมือ และค่านิยมกลุ่ม (น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน

เท่ากับ .75, .88 และ .83 ตามลำดับ) กล่าวคือนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่มีอัตลักษณ์กลุ่ม มีความร่วมมือ และมีค่านิยมกลุ่มยิ่งสูงก็ยิ่งมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมสูงด้วย

จากค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรแฝงในโมเดลสมมติฐานได้แก่ ปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน ปัจจัยด้านความเอื้อเพื่อ ปัจจัยด้านคตินิยม และปัจจัยด้านหลักการนิยาม ร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้ร้อยละ 62 ($R^2=.62$)

อภิปรายผล

1. ตัวแปรแฝงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมมีตัวแปรสังเกตคือ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน การร่วมกิจกรรมการกุศล การให้ความร่วมมือ และการรักษาปทัสถาน ซึ่งตัวแปรเหล่านี้เป็นลักษณะของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรสังเกตทั้ง 5 ตัวมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .68, .63, .65, .76 และ .61 ตามลำดับ ที่นัยสำคัญทางสถิติ .01 (ค่า $t = 14.21-18.42$) แสดงว่าตัวแปรสังเกตทั้ง 5 ตัวสามารถบ่งชี้ลักษณะตัวแปรแฝงได้ดีกล่าวคือ พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีการแสดงออกทางปฏิบัติใน 5 ลักษณะนี้อย่างชัดเจน โดยมีลักษณะของการให้ความร่วมมือมากที่สุด (.76) รองลงมาเป็นการช่วยเหลือ (.68) การร่วมกิจกรรมการกุศล(.65) การแบ่งปัน (.63)และน้อยที่สุดคือการรักษาปทัสถาน (.61)ที่พบเช่นนี้เพราะว่าผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ

พฤติกรรมเอื้อต่อสังคม และข้อสรุปที่ได้จากการสนทนากลุ่มระหว่างผู้เชี่ยวชาญ และจากการสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในระดับผู้นำและนักกิจกรรม มาเป็นรายละเอียดของทั้ง 5 ลักษณะของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในการสร้างแบบวัดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ซึ่งทำให้เนื้อหาของแบบวัดตรงประเด็นกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผลการวิจัยยืนยันทฤษฎีและแนวคิดของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมที่ผู้วิจัยได้ศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของมูเซน และไอเซนเบิร์ก (Mussen; & Eisenberg.1977: 3) และเรโคสกี (Reykowski.1982:378)ที่ได้แจกแจงรูปแบบหรือลักษณะของพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมครอบคลุมปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านวัตถุและด้านจิตใจแก่คนทุกข์ยากลำบาก การแบ่งปันวัตถุสิ่งของที่มีอยู่ การร่วมกิจกรรมการกุศล การให้ความร่วมมือการเสียสละตนเอง และการปฏิบัติตามปทัสถานและงานวิจัยของ มิลเลอร์และคณะ (Miller; et al. 1991: 54) ที่ว่า พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมเป็นพฤติกรรมเชิงบวกที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในสังคม โดยมีเจตนาที่จะเกื้อกูลประโยชน์ให้กับผู้อื่น เช่น การแบ่งปัน การช่วยเหลือ การบริจาค เป็นต้น

2. โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่พบเช่นนี้เพราะว่าผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะปัจจัยเชิงสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจใน

การแสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมโดยตัดปัจจัยอื่นที่อาจเป็นตัวแปรแทรกซ้อน เช่น ปัจจัยของจำนวนผู้รับรู้ในเหตุการณ์ ซึ่งมีผลต่อการกระจายความรับผิดชอบ ปัจจัยความเป็นสังคมเมืองที่มีความเป็นปัจเจกบุคคลสูง และสังคมชนบทที่มีความเอื้ออาทรสูง และปัจจัยการเกื้อกูลในระบบเครือญาติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบทสัน(Mikulincer;& Shaver. 2010: 20-28; citing Batson. 2008)ที่ได้อธิบายรูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุที่เป็นแรงจูงใจให้เกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยด้านประโยชน์ส่วนตน ปัจจัยด้านความเอื้อเพื่อ ปัจจัยด้านคตินิยมหมู่ และปัจจัยด้านหลักการนิยม และงานวิจัยของซุย เซค และไล (Siu; Shek; & Lai. 2012: 1-7) ที่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำนายพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ได้แก่ ปทัสสถานที่เอื้อต่อสังคม ค่านิยมของการแสวงหาประโยชน์ส่วนตน และความเห็นอกเห็นใจ

3. เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าทั้ง 4 ปัจจัยเชิงสาเหตุส่งอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวกต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน แสดงว่าทั้ง 4 ปัจจัยเป็นสาเหตุสำคัญของการมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน และร่วมกันอธิบายพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้ร้อยละ 62 ($R^2 = .62$) ที่พบเช่นนี้เพราะว่าแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของบุคคล อาจมาจากเพียงปัจจัยด้านเดียว หรือมีปัจจัยด้านอื่นร่วมด้วย เช่น

บริจาคทานเพราะอยากได้คำชมเชย แต่ในขณะที่เดียวกันก็เกิดความสงสารและมีหลักการด้านมนุษยธรรมเป็นแรงจูงใจเสริมให้แสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมออกมา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเบทสันที่ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุสามารถส่งอิทธิพลทางตรงต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมได้อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือส่งอิทธิพลควบคู่กันไป หรือส่งอิทธิพลพร้อมกันทั้ง 4 รูปแบบ(Mikulincer; & Shaver. 2010: 29; citing Batson. 2008)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนมีการแสดงออกทางปฏิบัติใน 5 ลักษณะอย่างชัดเจน โดยมีลักษณะของการให้ความร่วมมือมากที่สุดรองลงมาเป็นการช่วยเหลือ การร่วมกิจกรรมการกุศล การแบ่งปัน และน้อยที่สุดคือการรักษาปทัสสถาน ดังนั้นการที่นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนจะแสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมออกมา ผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับด้านการให้ความร่วมมือ เปิดโอกาสให้นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้แสดงออกในด้านการให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆที่สอดคล้องกับวัยที่เติมด้วยพลังกลุ่ม เช่น กิจกรรมกีฬา การเข้าชมรม กิจกรรมช่วยเหลือสังคม เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการแสดงพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในด้านการรักษาปทัสสถานซึ่งมีการแสดงออกน้อยที่สุด เป็นหน้าที่ของ ครู ผู้ปกครอง และนักอบรมที่ต้องส่งเสริมให้นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนแสดงออกในด้านนี้เช่นกัน โดยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาวัยรุ่น เพราะนักเรียน

อาชีวศึกษาเอกชนเป็นวัยที่รักอิสระ ไม่อยู่ในกฎระเบียบ และยึดกลุ่มเพื่อนเป็นหลัก ดังนั้น การที่ให้นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนค่อยๆ ซึมซับ การรักษากฎระเบียบของสังคม จะทำให้นักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเกิดการยอมรับและแสดงออก พฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในด้านนี้สูงขึ้น

2. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยเชิงสาเหตุทั้ง 4 ปัจจัยเป็นสาเหตุสำคัญของการมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยแต่ละปัจจัยมีตัวบ่งชี้คุณลักษณะของแต่ละปัจจัยอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม สามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาให้เกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในตัวนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนซึ่งการเสริมสร้างและพัฒนานี้อาจอยู่ในรูปแบบของโปรแกรมการฝึกอบรมเชิงจิตวิทยา หรือโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยเน้นที่ปัจจัยด้านคตินิยมหมู่ เพราะปัจจัยนี้ส่งอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อการมีพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ดังนั้นหากส่งเสริมให้เกิดอัตลักษณ์กลุ่มความร่วมมือ และค่านิยมกลุ่มในตัวนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนยิ่งมาก ก็จะทำให้เกิดพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมในตัวนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนสูงขึ้นด้วย ซึ่งตัวบ่งชี้ดังกล่าวสอดคล้องกับวัยและวัฒนธรรมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน

3. จากการศึกษาลักษณะพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนผู้วิจัยพบว่า การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview) กับนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่เป็นสถานักเรียน นักกิจกรรม นักกีฬา หัวหน้าห้อง เป็นเครื่องมือ

เชิงคุณภาพที่มีประสิทธิภาพสูง ประหยัดเวลา รวดเร็ว ได้ข้อมูลที่เป็นจริงในจิตประจำวันของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโดยข้อมูลดังกล่าวถูกนำไปใช้สร้างแบบวัดที่มีค่าความเชื่อมั่นสูง ดังนั้นงานวิจัยใดที่ต้องทำกับกลุ่มนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน การสัมภาษณ์กลุ่มถือว่าเป็นเครื่องมือเชิงคุณภาพอันดับแรกๆ ที่ควรพิจารณา

4. จากการเก็บข้อมูลกับนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ผู้วิจัยพบว่า การที่ผู้วิจัยมีโอกาสสร้างปฏิสัมพันธ์และทำความเข้าใจกับนักเรียนในชั้นเรียนก่อนทำแบบวัด จะได้ข้อมูลที่ เป็นจริงมากกว่าการส่งแบบวัดให้กับสถานศึกษาและรอผลข้อมูลส่งกลับมา เพราะข้อมูลที่ ได้รับกลับมานั้นมีถึงเกือบร้อยละ 30 ที่ใช้ไม่ได้ เช่น ไม่ได้ทำบางหน้า มีการทิ้งดึงของข้อมูลให้ คะแนนแบบเรียงฟันปลา เป็นต้น ดังนั้นหากมีการวิจัยที่ทำกับนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ผู้วิจัยควรเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จะทำให้ได้ข้อมูลที่ เป็นจริงและน่าเชื่อถือ เพราะสังคมและวัฒนธรรมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชน แตกต่างจากของนักเรียนทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. นำแบบวัดปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษาเอกชนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมา ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนอาชีวศึกษาทั่วประเทศทั้งสังกัดภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อทดสอบความกลมกลืนของโมเดลสมมติฐานเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพื่อหาผลสรุปในภาพรวมของประเทศที่สามารถทำให้เป็นมาตรฐานและยอมรับใน

ระดับสากล

2. ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นข้อมูลศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในประเด็นของปัจจัยเชิงสาเหตุอื่นๆที่อาจส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อพฤติกรรมเอื้อต่อสังคมของนักเรียนอาชีวศึกษา เอกชน ซึ่งจะทำให้งานวิจัยมีเนื้อหาและขอบเขตของโมเดลโครงสร้าง (Structural model) ที่กว้างขึ้นหรืออาจจะทำการศึกษาให้ลุ่มลึกเฉพาะโมเดลการวัด (Measurement model) ของตัวแปรแฝงแต่ละตัวในรูปแบบเชิงสำรวจหรือเชิงยืนยัน ซึ่งจะทำให้งานวิจัยมีความเข้มข้นมากขึ้น

บรรณานุกรม

- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2538). **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคคล**. กรุงเทพฯ: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ดวงนภา มกรานุรักษ์. (2554). **อนาคตภาพการอาชีวศึกษาไทยในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2554-2564)**. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2553). **พจนานุกรมศัพท์จิตวิทยา**. กรุงเทพฯ: โอเดียน สแควร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2559). **ข้อมูลสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน**. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2559, จาก <http://www.vec.go.th/สถานศึกษาในสังกัดสอศ/สถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน.aspx>

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา

เอกชน. (2559). **สถิติการศึกษา**

เอกชนประจำปี 2558. สืบค้นเมื่อ

10 มิถุนายน 2559, จาก <https://sites.google.com/a/opec.go.th/opec/sthiti-rongreiy-n-xekchn>

เอกสารประกอบสัมมนา 3 กุมภาพันธ์ 2555.

สุภาพร อาจเดช. (2555). **เอกสารประกอบการพิจารณาเรื่องปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียนนักศึกษา คณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 24**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สุรางค์ ไคว่ตระกูล. (2554). **จิตวิทยา การศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาชีวศึกษา, กรมกองแผนงาน (2542). **แผนพัฒนาอาชีวศึกษาระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)**. กรุงเทพฯ: กรมอาชีวศึกษา.

References

- Mikulincer, Mario., & Shaver, Phillip R. (2010). **Prosocial Motives, Emotions, and Behavior: The Better Angels of Our Nature**. USA: United Book Press.
- Miller, P., Bernzweg, J., Eisenberg, N., & Fabes, R. (1991). The development and socialization of prosocial behavior. In R. Hinde & J. Groebel (eds.) **Cooperation and Prosocial Behavior**. Cambridge: Cambridge University Press. p. 54.

Museen, Paul., & Eisenberg, Nancy.

(1977). **Roots of Caring, Sharing, and Helping.** San Francisco: .H.Freeman and Company.

Reykowski, J. (1982). Motivation of Prosocial Behavior. in V.J. Derlega and J. Grzelak (eds), **Cooperation and Helping**

Behavior: Theories and Research. New York: Academic Press, pp. 352-375.

Siu, A. M. H., Shek, D. T. L., & Lai, F. H. Y. (2012). Predictors of Prosocial Behavior among Chinese High School Students in Hong Kong. **The Scientific World Journal.** Vol.2012, 1-7.